

Załącznik nr 2: Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie – wytyczne

Spis treści

1. Podstawy prawne	1
2. Podstawy teoretyczne	1
3. Cel programu	5
4. Adresaci programu	6
5. Realizatorzy programu w województwie lubelskim	6
6. Działania	7
7. Wskazówki dla realizatorów programu	8
8. Zasady realizacji programu	10
9. Zasady monitorowania i ewaluacji działań wynikających z realizacji programu.....	11

1. Podstawy prawne

Podstawy prawne ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie to ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – w szczególności przepisy: art. 6 ust. 6. oraz art. 3 ust. 1. Inne akty prawne ważne dla powstania ww. programu wymieniono w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025.

2. Podstawy teoretyczne

Zachowanie ofiar przemocy i zjawisko przemocy jest złożone. W literaturze przedmiotu istnieje kilka koncepcji psychologicznych wyjaśniających mechanizmy przemocy, powody specyficznego zachowania ofiar, przyczyny dla których tak trudno przeciwdziałać tym mechanizmom. Zrozumienie ich może rzucić światło na **cykl przemocy**¹. Badania wykazują, że związki, w których kobiety doświadczają przemocy przechodzą przez trzy fazy powtarzającego się cyklu:

- Faza narastania napięcia

Jest to faza, w której narasta napięcie w relacji sprawca – ofiara. Sprawca jest poirytowany, nerwowy. Ofiara stara się go uspokajać. Koncentruje się na usuwaniu przyczyn irytacji i zapobieganiu jej narastaniu. Za wszelką cenę pragnie uniknąć nadchodzącej

¹ Spurek S. *Izolacja sprawcy od ofiary. Instrumenty przeciw przemocy w rodzinie*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013.

awantury. Wysiłki te prędzej czy później są skazane na porażkę. Ofiara nie może nic zrobić, by uniknąć kolejnej fazy.

- Faza ostrej przemocy

To faza, kiedy sprawca staje się gwałtowny, agresywny, wyładowuje złość. Każde zachowanie osoby doznającej przemocy stanowi pretekst do wywołania awantury, użycia przemocy fizycznej lub innych jej form. Zdrowie, a nawet życie osoby pokrzywdzonej jest wtedy często zagrożone. To faza kiedy często dochodzi do pobicia, zranienia, napaści. To też czas, kiedy najczęściej osoba pokrzywdzona decyduje się na szukanie pomocy lub/i różne służby mają do niej dostęp (np. pogotowie, lekarz pierwszego kontaktu, policja).

- Faza miodowego miesiąca

To faza, gdy sprawca okazuje czułość, miłość, wyraża skruchę i przeprosza za swoje zachowanie. Dzieje się tak przede wszystkim, gdy osoba pokrzywdzona ujawni prawdę na zewnątrz. Sprawca jest miły i zachowuje się bardzo dobrze, obiecuje poprawę, tłumaczy się, prosi o wybaczenie. Wykazuje troskę i zapewnia osobę doznającą przemocy o swojej miłości. To faza, gdy sprawca wręcza prezenty, adoruje. Sprawca i osoba pokrzywdzona zachowują się jak świeżo zakochana para. Osoba pokrzywdzona zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Czuje się kochana, adorowana, spełniona, ważna. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolecie z partnerem. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w cyklu przemocy, bo łatwo wtedy zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Faza miodowego miesiąca zawsze mija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Faza miodowego miesiąca niesie zagrożenie, ponieważ przemoc w następnym cyklu bywa zazwyczaj gwałtowniejsza.

Osoby doświadczające przemocy, zwłaszcza w sposób regularny i długi zmieniają się. Poniżej przedstawiamy mechanizmy, na które narażone są osoby doświadczające przemocy w rodzinie. Jednym z nich jest **zjawisko wiktylizacji**². To szczególna sytuacja, ponieważ jest to proces, rozciągnięty w czasie, w którym u ofiary następują zmiany z zachowaniu, psychice, myśleniu o sobie. Zjawisko wiktylizacji składa się z trzech poziomów:

- I poziom - to zburzenie utrwalonych przekonań na temat siebie i świata. Wyróżnić tu można następujące cechy charakterystyczne: skrócenie perspektywy czasowej, utrata poczucia bezpieczeństwa, czucie się jak małe dziecko, pragnienie wycofania się i izolacji od ludzi, przeżywanie bezsilnego gniewu, złości, lęku. Proces ten dotyczy naszych przekonań na własny temat i otaczającego świata, które gromadzimy w toku życia. Doświadczenie

² Mellibruda J. *Przeciwdziałanie przemocy domowej*, Instytut Psychologii Zdrowia PTP, Warszawa 2009.

przemocy zakłóca ten proces. Doświadczenie przemocy zmienia przekonania w naszym systemie poznawczym.

- II poziom - to tzw. wtórne zranienia. Najczęściej są one wynikiem niewłaściwych reakcji otoczenia. Może to być np. zaprzeczenie, pomniejszenie, brak wiary, obwinianie osoby pokrzywdzonej, piętnowanie, brak lub odmowa pomocy, okrucieństwo. Poziom ten charakteryzuje się: kwestionowaniem prawdziwości opowieści pokrzywdzonej, obwinianie, zaprzeczanie i pomniejszanie doświadczeń osoby pokrzywdzonej przez inne osoby, odmawianie pomocy pokrzywdzonej, sugerowanie chęci zysku, uzyskanie korzyści.
- III poziom - to przyjmowanie tożsamości osoby doznającej przemocy. Charakterystyczne dla tego poziomu jest: myślenie o sobie jak o osobie skazanej na bycie ofiarą, nietolerancja na własne błędy (samo piętnowanie się), zaprzeczanie trudności osobistym, poniżanie się i tworzenie z tego własnej filozofii życia, myślenie w kategoriach „wszystko albo nic”, negowanie podstawowych praw osobistych.

Opisane zjawisko nie jest jednoznaczne. Wydaje się, że szczególnie istotny jest poziom II, czyli wystąpienie wtórnej wiktymizacji. To szczególna sytuacja, w której doświadczenie przemocy, proces zachodzący w osobach jej doświadczających na skutek zachowania osoby stosującej przemoc i reakcji otoczenia ofiary. Przerwanie przemocy jest możliwe, ale trudne zwłaszcza, gdy ofiara wejdzie w trzeci, ostatni poziom. To czas, gdy osoba doświadczająca przemocy sprawia wrażenie jakby nie chciała wyjść z tej roli. To wywołuje frustrację i irytację u osób chcących udzielić jej pomocy. Wiąże się to z zagrożeniem „wtórnego zranienia”. To przestroga dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy, że pomoc im udzielana powinna cechować wyjątkowa cierpliwość, życzliwość i wyrozumiałość, oraz że jest to niekiedy długotrwały proces, w którym możemy być pierwszymi osobami, które zmieniają bieg „urazowych” doświadczeń ze strony otoczenia osoby doświadczającej przemocy.

Zjawisko wiktymizacji to nie jedyny mechanizm, który wiąże się z doświadczaniem przemocy. Inne problemy to m.in. **syndrom wyuczonej bezradności**³. Osoby doświadczające przemocy nabierają przekonania o nieskuteczności swoich posunięć, rodzi się w nich poczucie bezradności. Wyuczona bezradność jest poddaniem się, zaprzestaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Wyuczona bezradność to jeden z najczęstszych objawów występujących u osób doznających przemocy.

³ Mellibruda J. *Przeciwdziałanie przemocy domowej...*

Przyczyną powstania tego syndromu to doświadczenia życiowe, wyniesione z różnych okresów życia. Można tu wymienić:

- doświadczenia z dzieciństwa:
 - przemoc fizyczna;
 - napaść seksualna lub molestowanie;
 - sytuacje traumatyczne (śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich itp.);
 - kłopoty w nauce;
 - problemy zdrowotne;
- doświadczenia ze związków realizowanych w życiu dorosłym:
 - przemoc (istotny jest czas trwania, rodzaj i częstota przemocy);
 - patologiczna zazdrość;
 - gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia;
 - groźby pozbawienia życia.

Syndrom wyuczonej bezradności rozwija się przede wszystkim poprzez nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń. Jego skutki można łagodzić poprzez stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem. Wyuczona bezradność jest szczególnie negatywna, ponieważ jej skutki mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficyty poznawcze. Polegają na ogólnym przekonaniu, że nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że nikt nie może pomóc, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić;
- deficyty motywacyjne. Polegają na tym, że osoba jest zrezygnowana, zachowuje się biernie, nie podejmuje działań, aby zmienić swoją sytuację;
- deficyty emocjonalne. Polegają na tym, że osoba doświadczająca przemocy przeżywa lęk, depresję, apatię, uczucie zmęczenia, niekompetencję, wrogość.

Kolejny mechanizm to **syndrom sztokholmski**⁴. To szczególne zjawisko, stan psychiczny występujący u osób doznających przemocy, wyrażający się odczuwaniem sympatii i solidarności ze sprawcami przemocy. Osoba doznająca przemocy, która jest w długotrwałym związku ze sprawcą jest z nim silnie związana emocjonalnie. Jest to mechanizm ochronny, który wg niej pozwala na przetrwanie. To związanie jest szczególnie niebezpieczne, gdyż uniemożliwia uwolnienie się z toksycznej związku. Osoba pokrzywdzona robi wszystko by trwał, może kłamać, brać winę na siebie. Sprawcą może być każda bliska osoba: matka, ojciec, dziecko, partner, żona, mąż.

⁴ Mellibruda J. *Przeciwdziałanie przemocy domowej...*

Zjawisko „prania mózgu”⁵, to kolejny mechanizm psychologiczny, na który narażone są osoby doznające przemocy. Tym razem chodzi o zachowanie sprawcy, który stosuje technikę tzw. „prania mózgu”. Mówimy tu o: izolacji, monopolizacji uwagi, doprowadzaniu do wyczerpania, wywoływaniu lęku i depresji, naprzemienności kary i nagrody, demonstrowaniu wszechmocy i wszechwładzy, wymuszaniu drobnych przysług. Konsekwencją tych praktyk u osoby pokrzywdzonej jest:

- degradacja własnego obrazu;
- przeżywanie silnego poczucia lęku i zagrożenia;
- wyzwalanie silnych stanów regresji.

Ostatnim problemem, które chcemy opisać jest **zjawisko psychologicznej pułapki**⁶. Znowu odwołamy się do zachowania sprawcy i wykorzystania jego relacji z osobą pokrzywdzoną. Chodzi tu o sytuację, w której konsekwencją zachowań osoby stosującej przemoc jest sytuacja, gdy osoba jej doświadczająca, nie jest w stanie zrezygnować ze związku, bo tak dużo w niego zainwestowała: czasu, energii, emocji. Trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana, bo żyje nadzieją, że to się kiedyś zmieni. Inwestuje w związek, stara się i jednocześnie obwinia siebie za całe zło. Wierzy, że jeśli doloży więcej starań, to sytuacja się zmieni na lepsze. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

3. Cel programu

Cel ogólny programu: Ochrona i wsparcie osób dotkniętych przemocą w rodzinie w województwie lubelskim.

Cele szczegółowe:

1. Prowadzenie diagnozy w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu poznania sytuacji osób dotkniętych przemocą w rodzinie, skali problemów, możliwości pomocy;
2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez zintegrowane działanie służb w środowisku lokalnym;
3. Wsparcie i wzmocnienie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
4. Edukacja i szkolenie kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
5. Monitorowanie i ewaluacja ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

⁵ Tamże.

⁶ Mellibruda J. *Przeciwdziałanie przemocy domowej...*

4. Adresaci programu

Adresaci programu to osoby doświadczające przemocy w rodzinie, w tym w szczególności:

- osoby dotknięte przemocą w rodzinie, w tym m. in. dzieci i młodzież, współmałżonkowie lub partnerzy, osoby starsze i niepełnosprawne;
- osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- świadkowie przemocy w rodzinie.

Badania wskazują że dominującą grupą wśród osób doświadczających przemocy są kobiety i dzieci, jednak nie należy marginalizować sytuacji, w których ofiarami przemocy są mężczyźni.

5. Realizatorzy programu w województwie lubelskim

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa katalog podmiotów mogących realizować program ochrony ofiar przemocy i ich zadania. Wśród nich znajdują się:

- samorząd gminny, samorząd powiatowy i samorząd wojewódzki;
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej;
- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- organizacje pozarządowe;
- jednostki wymiaru sprawiedliwości;
- jednostki ochrony porządku publicznego;
- placówki oświaty;
- placówki służby zdrowia;
- komisje rozwiązywania problemów alkoholowych;
- inne podmioty, w tym przede wszystkim zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz punkty konsultacyjne, punkty interwencji kryzysowej, poradnie rodzinne, schroniska, hostele.

Biorąc pod uwagę powyższy katalog podmiotów należy zauważyć że w województwie lubelskim funkcjonuje: 1 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, 24 Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, 213 Ośrodków Pomocy Społecznej, 72 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, 2 Sądy Okręgowe i 18 Sądów Rejonowych; 1 Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny; 3 Opiniodawcze Zespoły Sądowych Specjalistów działających przy Sądach Okręgowych; 1 Prokuratura Okręgowa i 21 Prokuratur Rejonowych, 1 Komenda Wojewódzka Policji, 4 Komendy Miejskie Policji, 16 Komend Powiatowych Policji, 35 jednostek poradnictwa specjalistycznego, 14 placówek zapewniających miejsca noclegowe, 76 punktów

konsultacyjnych, w których prowadzone jest poradnictwo dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, 13 ośrodków interwencji kryzysowej.

6. Działania

Działania podejmowane w ramach programu powinny odpowiadać postawionym celom, dlatego możemy tu wyróżnić następujące działania:

- w obszarze diagnozy:
 - ocena ryzyka zagrożenia życia i zdrowia, rozpoznanie sytuacji osób doświadczających przemocy w rodzinie;
 - opracowanie wstępnego planu pomocy rodzinie w sytuacji przemocy;
- w obszarze interwencji i wsparcia służb działających w środowisku lokalnym:
 - zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą z wykorzystaniem środków ustawowych i możliwości instytucjonalnych;
 - zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym w szczególności pomocy: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej;
 - monitorowanie sytuacji rodzin objętych wsparciem;
- w obszarze wspierania i wzmacniania lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - rozwijanie i doskonalenie służb poprzez szkolenia, seminaria, konferencje, kampanie;
 - promowanie dobrych praktyk w zakresie zintegrowanej współpracy służb lokalnych;
 - stworzenie, zapewnienie właściwej infrastruktury do prowadzenia pracy z osobami dotkniętymi przemocą;
 - tworzenie i wspieranie placówek wspierających osoby dotknięte przemocą;
- w obszarze profesjonalizacji kadr:
 - **podnoszenie kompetencji** osób zajmujących się pomocą osobom dotkniętym przemocą zgodnie z wytycznymi do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie opracowywanymi na mocy art. 8 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), który wskazuje że minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego jest zobowiązany do opracowania oraz wydania co najmniej raz na dwa lata wytycznych do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zaleca się przede wszystkim prowadzenie szkoleń w formie warsztatowej lub wspieranie ukończenia specjalizacji w zakresie:

- a) doskonalenia umiejętności rozpoznawania potrzeb osób dotkniętych przemocą i doskonalenia umiejętności doboru właściwych strategii postępowania;
- b) podnoszenia jakości udzielanej pomocy;
- **superwizja** pracy specjalistów;
- w obszarze monitoringu i ewaluacji:
 - określenie czasu monitorowania,
 - określenie podmiotów odpowiedzialnych za prowadzenie monitoringu,
 - prowadzenie dokumentacji dotyczącej monitoringu,
 - przeprowadzanie i dokumentowanie ewaluacji.

7. Wskazówki dla realizatorów programu

Przy konstruowaniu oraz realizacji programów ochrony i pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie pożądane jest uwzględnienie podstawowych przekonań dotyczących specyfiki zjawiska przemocy domowej i sposobów jej powstrzymywania. Poniższe założenia oparte są na aktualnym stanie wiedzy:

- Przemoc domowa jest zjawiskiem szkodliwym i polega na wykorzystywaniu siły i przewagi wobec osób słabszych, naruszającym ich prawa i powodującym szkody psychiczne, fizyczne i moralne;
- Przemoc w rodzinie jest procesem charakteryzującym się swoistym przebiegiem i dynamiką relacji opisanym poprzez cykle przemocy i specyficzne dla niej mechanizmy psychologiczne. Zachowania osób doświadczających przemocy i strategie radzenia sobie z przemocą są wynikiem działania czynników podmiotowych i sytuacyjnych. Przypisywanie nieracjonalności osobom pokrzywdzonym jest uproszczeniem prowadzącym do krzywdzących ocen i wtórnej wiktymizacji;
- Odpowiedzialność prawną i moralną za stosowanie przemocy ponosi sprawca czynu. Stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwiane prowokacją czy zachowaniem ofiary. Rozumienia psychologicznych mechanizmów uwikłania ofiar w relacje ze sprawcą, w tym zachowań przyczyniających się do podtrzymywania przemocy, nie należy utożsamiać z odpowiedzialnością za przemoc w związku.
- Zjawisko przemocy domowej jest tolerowane i wzmacniane poprzez postawy oparte na stereotypach kulturowych, społecznych i obyczajowych (dotyczących między innymi: płci, ról społecznych, rasy, orientacji seksualnej), które przyczyniają się do wiktymizujących postaw wobec osób pokrzywdzonych;

- Czynnikiem powstrzymującym przemoc jest nieuchronność kary. Kara powstrzymuje przemoc, jednak nie wyposaża człowieka w narzędzia zmiany i efektywnego radzenia sobie bez użycia przemocy. Może stanowić istotny czynnik motywujący do poszukiwania pomocy;
- Priorytetem w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest kwestia bezpieczeństwa. Przy dokonywaniu diagnozy, planowaniu i realizacji działań, szczególnie interwencyjnych i prawnych, należy ocenić realne poczucie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych, a w przypadku jego braku podjąć działania na rzecz jego zapewnienia;
- Naczelną zasadą w pomaganiu osobom doświadczającym przemocy, którym poczucie mocy zostało odebrane, jest wzmacnianie poczucia podmiotowości i wpływu. Istotnym jest, aby osoby korzystające z pomocy czuły się podmiotem, a więc autorami planowanych i realizowanych zmian. Istotna okazuje się elastyczność działań – od dyrektywnych (w sytuacji zagrożenia i utraty kontroli nad sytuacją oraz własnym zachowaniem) po działania oparte na współpracy z poszanowaniem poziomu gotowości i tempa zmian osób pokrzywdzonych;
- Przemoc domowa jest zjawiskiem wieloaspektowym, co pociąga za sobą konieczność zapewnienia osobom pokrzywdzonym pomocy o charakterze interdyscyplinarnym i kompleksowym. Działania pomocowe, szczególnie interwencyjne i prawne, powinny być planowane i realizowane w oparciu o współpracę służb, instytucji i organizacji pozarządowych, z wykorzystaniem ich uprawnień, możliwości i kompetencji. Ich efektem powinno być sformułowanie najbardziej adekwatnych, pożądanych form pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysu związanego z doświadczaniem przemocy w rodzinie. Pomoc powinna uwzględniać różne aspekty życia zarówno osób krzywdzonych, jak i sprawców przemocy. Wsparcie oraz pomoc psychologiczną, socjalną, materialną, medyczną i prawną powinna otrzymać cała rodzina. Formułą umożliwiającą realizację wymienionych działań jest praca metodą zespołu interdyscyplinarnego obejmująca:
 - a) diagnozę sytuacji osób znajdujących się w sytuacji kryzysu związanego z przemocą w rodzinie. Tworzenie wspólnego rozumienia sytuacji rodziny. Wykorzystanie zasobów rodziny/osób;
 - b) opracowanie indywidualnego planu pomocy osobie / rodzinie doznającej przemocy, w tym zaplanowanie działań i form pomocy;
 - c) podział zadań i ich realizację, uwzględnienie woli, gotowości i bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych.

8. Zasady realizacji programu

Realizatorzy programu powinni zadbać o transparentne zasady, które mają wpływ na efektywną realizację. Można to osiągnąć poprzez:

- wskazanie miejsca realizacji programu. Uczestnicy powinni mieć czytelną informację gdzie odbywają się zajęcia, w jakich warunkach, gdzie prowadzone będą prace administracyjno-biurowe na rzecz danego programu. Jednocześnie należy pamiętać że realizacja programu dla osób doświadczających przemocy nie może być w tym samym punkcie co programy dla osób stosujących przemoc;
- zastosowanie zróżnicowanych form zajęć w zależności od przypadku (np. grupowe, indywidualne, warsztatowe, treningowe, itp.) oraz jasne określenie czasu trwania programu i poszczególnych zajęć, tj. liczba godzin poszczególnych zajęć, czas spotkania;
- dostosowanie liczby uczestników do realizowanej formy zajęć;
- określenie norm, zasad i praw obowiązujących uczestników oraz realizatorów (wszyscy uczestnicy powinni zapoznać się z obowiązującymi normami i zasadami);
- przystosowanie i udostępnienie właściwej infrastruktury, określenie zasad korzystania z niej;
- ustalenie norm prowadzenia i przechowywania dokumentacji, ochrony danych osobowych, tworzenia i przechowywania list obecności uczestników;
- ustalenie zasad współpracy z innymi podmiotami (organizacjami, instytucjami) działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie na danym terenie.

Rekomendujemy, aby realizatorzy programu ochrony osób doznających przemocy w rodzinie tworząc ramy programu wykorzystywali wskazówki wynikające z przeprowadzenia lokalnej diagnozy społecznej, uwzględnili założenia i rekomendacje wynikające z opracowań naukowych. Należy również uwzględnić rozmiary zjawiska, sytuację psychospołeczną osób doznających przemocy w rodzinie oraz konsekwencje, wynikające z danego stanu rzeczy. Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie musi być adekwatny do potrzeb występujących w danej sytuacji. Okres realizacji programu powinien być właściwie dopasowany do problemów, jakie posiada osoba dotknięta przemocą w rodzinie i celów programu. Realizacja niniejszego programu powinna być opracowana w sposób kompleksowy i komplementarny z programami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie. Podmioty zaangażowane w realizację programu powinny przestrzegać zasady etyki zawodowej np. tajemnicy dotyczącej problemów klienta.

9. Zasady monitorowania i ewaluacji działań wynikających z realizacji programu

Przebieg i efekty realizacji programu powinny zostać objęte działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi, które prowadzone są przez realizatora programu. Należy określić instytucję odpowiedzialną za jego realizację, sposób przeprowadzania monitoringu i monitorowania osiągnięcia celów (zarówno głównego, jak i celów szczegółowych), czas oraz częstotliwość przeprowadzania ewaluacji. Program powinien również podlegać ewaluacji. Należy określić podmiot odpowiedzialny za jej przeprowadzenie oraz określić czas, miejsce i sposób jej dokonania.

Etapami ewaluacji są m.in. gromadzenie i analiza danych oraz sprawozdawczość. Monitorowanie realizacji Programu powinno odbywać się w oparciu o sprawozdawczość/informacje podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Wyniki ewaluacji należy wziąć pod uwagę w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań.